

Bruksela, 18 czerwca 2024 r.
(OR. en)

11333/24

COPEN 326
JAI 1067

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	10254/24
Dotyczy:	Konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia współpracy wymiarów sprawiedliwości z państwami trzecimi w walce z przestępczością zorganizowaną

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia współpracy sądowej z państwami trzecimi w walce z przestępczością zorganizowaną, zatwierdzone przez Radę na jej 4031. posiedzeniu, które odbyło się w dniach 13–14 czerwca 2024 r.

Konkluzje Rady**„Zwalczanie obrotu środkami odurzającymi i przestępczości zorganizowanej:
wzmocnienie współpracy wymiarów sprawiedliwości z państwami trzecimi”****Wprowadzenie****Kontekst ogólny**

- a) Przestępczość zorganizowana i nielegalny obrót środkami odurzającymi stanowią bardzo poważne zagrożenie dla europejskich obywateli, przedsiębiorstw i instytucji, a także dla gospodarki europejskiej i bezpieczeństwa państw członkowskich. Zorganizowane grupy przestępcze coraz częściej uciekają się do skrajnej przemocy, infiltrują legalną gospodarkę i stosują korupcję, co podważa praworządność i zagraża podstawom naszych demokracji.
- b) Unijna strategia zwalczania przestępczości zorganizowanej 2021–2025¹ ma na celu poprawę ścigania przestępstw i usprawnienie współpracy wymiarów sprawiedliwości, zwalczanie struktur przestępczości zorganizowanej i przestępstw o wysokim priorytecie, wyeliminowanie zysków z działalności przestępczej oraz zapewnienie nowoczesnej reakcji na rozwój technologiczny. Strategia UE w dziedzinie narkotyków na lata 2021–2025 oraz plan działania UE w zakresie środków odurzających na lata 2021–2025 stanowią nadrzędne ramy polityczne dotyczące polityki w dziedzinie narkotyków. W dokumentach tych przyjęto oparte na dowodach, zintegrowane, zrównoważone i multidyscyplinarne podejście do kwestii środków odurzających na szczeblu krajowym, unijnym i międzynarodowym. W nowszym dokumencie – komunikacie Komisji w sprawie unijnego planu działania na rzecz zwalczania nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i przestępczości zorganizowanej² – określono działania mające na celu wzmocnienie odporności centrów logistycznych, w tym za pośrednictwem sojuszu portów europejskich, rozbijanie siatek przestępczych wysokiego ryzyka, zapobieganie przestępczości i współpracę międzynarodową.

¹ Dok. 8085/21 + ADD 1.

² Dok. 14114/23.

- c) W oparciu o te ramy i w kontekście coraz bardziej alarmującej sytuacji w zakresie środków odurzających istnieje pilna potrzeba podjęcia skutecznych działań w celu zwalczania przestępczości zorganizowanej związanej ze środkami odurzającymi, w ramach wspólnych wysiłków państw członkowskich, instytucji i agencji UE oraz przez zastosowanie wieloaspektowego podejścia. Niniejsze konkluzje dotyczą tych aspektów wspomnianych działań, które odnoszą się do wzmocnienia współpracy wymiarów sprawiedliwości z państwami trzecimi.

Współpraca wymiarów sprawiedliwości

- d) Działalność większości najgroźniejszych siatek przestępczych wykracza poza UE. Ten globalny zasięg ma odzwierciedlenie w składzie osobowym siatek przestępczych – wśród członków 821 najgroźniejszych siatek przestępczych znajdują się przedstawiciele 112 narodowości³. Współpraca wymiarów sprawiedliwości z państwami trzecimi ma zatem zasadnicze znaczenie dla ułatwienia ścigania i stawiania przed sądem członków siatek przestępczych.
- e) Współpraca wymiarów sprawiedliwości z państwami trzecimi jest już dobrze rozwinięta, zarówno na szczeblu poszczególnych państw członkowskich, jak i UE. Na szczeblu UE istnieje już wiele narzędzi, forów i instrumentów prawnych. W szczególności Eurojust, Prokuratura Europejska (EPPO) i Europejska Sieć Sądowa w sprawach karnych stale rozszerzają swoje zaangażowanie i partnerstwa z państwami trzecimi w celu ułatwienia współpracy wymiarów sprawiedliwości. Potrzebne są dodatkowe środki, w granicach określonych Traktatami, służące dalszemu usprawnieniu współpracy wymiarów sprawiedliwości z państwami trzecimi w walce z przestępczością zorganizowaną. Związane z tym prace powinny koncentrować się na określonej liczbie priorytetów, tak by można było osiągnąć rezultaty w perspektywie krótkoterminowej.

³ Publicznie dostępne sprawozdanie Europolu pt. „Decoding the EU’s most threatening criminal networks” (Najgroźniejsze siatki przestępcze w UE).

- f) Środki, które można by podjąć zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym w celu wzmocnienia współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, są różne w zależności od danego państwa trzeciego. Elementy, które należy wziąć pod uwagę to m.in.: istniejący poziom współpracy wymiarów sprawiedliwości i współpracy organów ścigania; sytuacja w zakresie praworządności i praw podstawowych, w tym ochrony danych; sytuacja państwa trzeciego jako państwa pochodzenia, tranzytu lub przeznaczenia ofiar handlu ludźmi oraz pochodzenia, tranzytu lub przeznaczenia towarów będących przedmiotem nielegalnego obrotu; zakres, w jakim państwo trzecie jest państwem pochodzenia organizacji przestępczych działających w UE; zakres, w jakim państwo trzecie jest wykorzystywane jako bezpieczne miejsce przez osoby podejrzane o odgrywanie kluczowej roli w działalności organizacji przestępczej oraz o czerpanie korzyści z działalności przestępczej i przychodów z niej, które to osoby nazywa się też „celami o dużym znaczeniu”. Kolejnym elementem, który można wziąć pod uwagę, jest istnienie istotnych słabych punktów, które sprawiają, że organizacje przestępcze mają możliwość prania pieniędzy lub wpuszczania zasobów pochodzących z nielegalnych źródeł do systemu finansowego. Wskazane niżej środki powinny zostać ocenione przez wszystkie zaangażowane strony, zgodnie z ich odpowiednimi mandatami i kompetencjami oraz zgodnie z zasadą lojalnej współpracy, względem każdego państwa trzeciego, w odniesieniu do którego istnieje potrzeba usprawnienia współpracy wymiarów sprawiedliwości. Środki te powinny być wdrażane w sposób elastyczny, z uwzględnieniem różnorodnych sytuacji i konkretnego kontekstu.
- g) Zgodnie z Traktatami państwa członkowskie zachowują szerokie kompetencje, jeśli chodzi o określanie najskuteczniejszych narzędzi współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych z państwami trzecimi prowadzonej na zasadzie dwustronnej. Większość środków wymienionych poniżej ma na celu uzupełnienie środków, które państwa członkowskie podejmują na szczeblu dwustronnym w ramach swojego zaangażowania z państwami trzecimi w kontekście współpracy wymiarów sprawiedliwości.

Konkluzje Rady

1. Rada podkreśla potrzebę wzmocnienia współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych z państwami trzecimi w ramach wysiłków służących walce z przestępczością zorganizowaną. W tym kontekście i przy jednoczesnym poparciu wysiłków na rzecz ogólnej współpracy wymiarów sprawiedliwości z państwami trzecimi, Rada uważa, że potrzebne są dalsze prace. Nowe środki, które proponuje się podjąć na szczeblu UE, mają służyć uzupełnieniu i wzmocnieniu istniejących działań UE oraz działań podejmowanych przez państwa członkowskie w ramach stosunków dwustronnych.
2. Nowe środki powinny koncentrować się na tych państwach trzecich, w odniesieniu do których szczególnie pożądane byłyby dodatkowe wysiłki z myślą o wzmocnieniu współpracy wymiarów sprawiedliwości w walce z przestępczością zorganizowaną. Takie państwa trzecie można by identyfikować na podstawie odpowiednich kryteriów, takich jak liczba celów o dużym znaczeniu⁴ zlokalizowanych w państwach trzecich, których dotyczą wnioski o współpracę wymiarów sprawiedliwości (w tym wnioski o ekstradycję, wnioski o wzajemną pomoc prawną i wnioski służące konfiskacie), oraz istnienie istotnych słabych punktów, które sprawiają, że organizacje przestępcze mają możliwość prania pieniędzy lub wpuszczania zasobów pochodzących z nielegalnych źródeł do systemu finansowego (do celów niniejszych konkluzji państwa te zwane są dalej „priorytetowymi państwami trzecimi”).
3. W tym kontekście Rada zwraca się do Eurojustu, by – w stosownych przypadkach w porozumieniu z Europejską Siecią Sądową, Europolem i Prokuraturą Europejską – gromadził i oceniał informacje na temat państw, z którymi wzmocniona współpraca ma szczególne znaczenie dla zwalczania przestępczości zorganizowanej, oraz by przekazywał wyniki Radzie i Komisji do dyskusji. Jednocześnie można rozpocząć już prace nad opisanymi poniżej środkami w oparciu o ocenę potrzeb przeprowadzoną przez każde państwo członkowskie, Komisję i Eurojust. Pozwoli to lepiej ustalić priorytety i umożliwi skuteczniejszą koordynację w przyszłości.

⁴ Mianem „cel o dużym znaczeniu” określa się osoby i organizacje przestępcze stanowiące największe ryzyko w zakresie zorganizowanej i poważnej przestępczości, [Dokument programowy Europolu 2024–2026](#), s. 58.

4. Rada zwraca się do państw członkowskich, Komisji, Eurojustu i Europejskiej Sieci Sądowej o organizowanie spotkań służących wymianie doświadczeń i optymalnych rozwiązań między ekspertami z państw członkowskich w zakresie współpracy wymiarów sprawiedliwości z priorytetowymi państwami trzecimi. Ważne będzie, aby na takie spotkania zapraszani byli nie tylko prokuratorzy i, w stosownych przypadkach, sędziowie śledczy i funkcjonariusze organów ścigania, ale również organy centralne. Istotna jest również elastyczność ze względu na fakt, że państwa członkowskie mają różny stopień współpracy i różne potrzeby w odniesieniu do poszczególnych państw trzecich.
5. Zachęca się państwa członkowskie do zapewnienia, aby organy państw członkowskich obecne w priorytetowych państwach trzecich i odgrywające rolę w ułatwianiu współpracy wymiarów sprawiedliwości, takie jak – zależnie od organizacji każdego państwa członkowskiego – oficerowie łącznikowi, sędziowie łącznikowi lub przedstawicielstwa dyplomatyczne, były zachęcane do dzielenia się zdobytymi doświadczeniami i dobrymi praktykami wypracowanymi w ramach współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych z danym państwem trzecim oraz, w stosownych przypadkach, do omówienia ewentualnych wspólnych podejść do komunikacji z organami tego państwa. Takie wymiany mogłyby być organizowane w sposób nieformalny i elastyczny i w stosownych przypadkach obejmować udział przedstawicieli UE.
6. Eurojust rozwinął intensywną współpracę z szeregiem państw trzecich. Jedną z form takiej współpracy jest oddelegowanie prokuratorów łącznikowych do Eurojustu. Zawarto kilka umów o współpracy, a kolejne są obecnie negocjowane i zostaną zawarte przez UE. Podejście to okazało się szczególnie cenne. W uzasadnionych operacyjnie przypadkach konieczne mogą być dodatkowe wysiłki. Eurojust jest zachęcany do rozważenia oddelegowania sędziów łącznikowych zgodnie z art. 53 rozporządzenia (UE) 2018/1727 w wybranych przypadkach oraz, w miarę możliwości, w ramach wykonania budżetu.

7. Istnienie umowy międzynarodowej przewidującej podstawę prawną współpracy wymiarów sprawiedliwości z państwami trzecimi bardzo ułatwia taką współpracę. Zachęca się państwa członkowskie, ESDZ i Komisję, by propagowały przystąpienie priorytetowych państw trzecich do konwencji Rady Europy zapewniających taką podstawę prawną, w szczególności do konwencji o ekstradycji oraz o wzajemnej pomocy prawnej i protokołów do nich. Te działania propagatorskie powinny być promowane we współpracy z Radą Europy.
8. Ważne jest łączenie wysiłków dyplomatycznych na rzecz skuteczniejszej współpracy z priorytetowymi państwami trzecimi. Obejmuje to m.in. zapewnienie, aby kwestie współpracy wymiarów sprawiedliwości, zwłaszcza trudności z uzyskaniem ekstradycji, były odpowiednio uwzględniane w szerszych dyskusjach prowadzonych między UE a tymi państwami trzecimi. Z tego powodu:
- a) Zachęca się Komisję, aby w porozumieniu z Eurojustem oraz, w stosownych przypadkach, z Europolem i ESDZ, przygotowała i regularnie aktualizowała pakiet informacyjny dotyczący zaangażowania z priorytetowymi państwami trzecimi, zawierający odpowiednie dane na temat poziomu współpracy organów ścigania i współpracy wymiarów sprawiedliwości. Taki pakiet informacyjny może być wykorzystywany na różnych forach współpracy, w dialogach politycznych lub podczas wizyt przedstawicieli UE. Należy go również udostępniać państwom członkowskim na potrzeby ich własnych kontaktów z danym państwem trzecim.
 - b) Zachęca się Komisję i państwa członkowskie do organizowania, w stosownych przypadkach, specjalnych dialogów „Drużyny Europy” z priorytetowymi państwami trzecimi, z udziałem przedstawicieli wysokiego szczebla Komisji i odpowiednich państw członkowskich, służących w szczególności omówieniu sposobów usprawnienia współpracy wymiarów sprawiedliwości wszystkich stron.

9. Opisane powyżej środki stanowią zestaw narzędzi współpracy wymiarów sprawiedliwości z państwami trzecimi, który należy stosować w sposób elastyczny i zależnie od konkretnych okoliczności (w tym stopnia niezależności sądów, ochrony praw człowieka i ochrony danych w poszczególnych państwach). Zestaw ten jest szczególnie przydatny w ramach dodatkowych wysiłków służących usprawnieniu i zintensyfikowaniu współpracy wymiarów sprawiedliwości z priorytetowymi państwami trzecimi, w koordynacji z działaniami organów ścigania. Jest on również istotny w szerszym wymiarze ogólnej współpracy wymiarów sprawiedliwości z państwami trzecimi i powinien być uwzględniany w tym kontekście.
-